

KẾ TOÁN - KIỂM TOÁN VÀ NHỮNG THAY ĐỔI LỚN TỪ CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP 4.0

Lương Thị Mai Loan*, Võ Thị Thúy Hằng, Lương Tấn Thu

Trường Đại học Phú Yên

*Email: luongmailoan@pyu.edu.vn

Ngày nhận bài: 14/07/2020; Ngày nhận đăng: 18/09/2023

Tóm tắt

Cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đã, đang tác động mạnh mẽ đến tất cả các ngành, các lĩnh vực kinh tế - xã hội, ngành kế toán - kiểm toán Việt Nam không nằm ngoài xu thế đó. Cách mạng công nghiệp 4.0 làm thay đổi môi trường, điều kiện làm việc của nhân lực ngành kế toán- kiểm toán, giúp nâng cao nhiều lần năng suất làm việc của các nhân viên kế toán, các kiểm toán viên. Nhờ đó, doanh nghiệp hay người làm dịch vụ kế toán- kiểm toán chỉ phải thuê ít lao động mà vẫn tăng doanh số. Để chủ động trong Cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0, đòi hỏi các doanh nghiệp, các cơ sở đào tạo về kế toán - kiểm toán cần nắm bắt những cơ hội và nhận diện thách thức đặt ra.

Từ khóa: Kiểm toán, kế toán, cách mạng công nghiệp 4.0, cơ hội, thách thức.

Accounting - auditing and major changes from Industrial Revolution 4.0

Luong Thi Mai Loan, Vo Thi Thuy Hang, Luong Tan Thu

Phu Yen University

Received: July 14, 2020; Accepted: September 18, 2023

Abstract

The Industrial Revolution 4.0 has had strong impact on all sectors and socio-economic areas, in which Viet Nam Accounting and Auditing is not out of the trend. The Industrial Revolution 4.0 changed the environment and working conditions of human resources for accounting and auditing, helping to improve the productivity of accounting staff and auditors many times. As a result, businesses or accounting-auditing services are able to hire fewer workers but still increase sales. To take the initiatives in the Industry 4.0, it requires businesses and training institutions on accounting and auditing to seize the opportunities and identify the challenges.

Key word: Auditing, accounting, industrial revolution 4.0, opportunities, challenges.

1. Đặt vấn đề

Cách mạng công nghiệp 4.0 (CMCN 4.0) giúp những người hành nghề kế toán, kiểm toán có cơ hội tiếp cận được nhiều kiến thức mới dễ dàng và không bị

giới hạn bởi khoảng cách địa lý. Những người hành nghề kế toán, kiểm toán với chuyên môn cao luôn mong muốn thực hiện công việc của mình ở nhiều nơi trên thế giới mà không cần phải di chuyển nhiều.

Tuy nhiên, để đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực kiểm toán trong thời kỳ hội nhập đòi hỏi người làm kiểm toán phải trau dồi các nghiệp vụ chuyên ngành của chương trình, có kỹ năng thực hành kế toán – kiểm toán, khả năng sử dụng ngoại ngữ trong giao tiếp, thái độ tích cực và chuyên nghiệp trong công việc, các kỹ năng mềm cần thiết như: Kỹ năng giao tiếp, kỹ năng trình bày, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng quản lý thời gian... Tại Việt Nam, công tác kế toán, kiểm toán hiện nay chủ yếu được thực hiện trên hồ sơ, giấy tờ. Trong khi đó, cách mạng công nghiệp 4.0 sẽ thay đổi phương thức, quy trình kế toán, trong đó biểu hiện rõ nhất là việc chuyển hóa toàn bộ các dữ liệu đó trở thành thông tin điện tử, công nghệ blockchain sẽ trở thành “sổ cái” không lỗi. Do đó, bên cạnh những cơ hội, cách mạng công nghiệp 4.0 cũng sẽ tạo ra không ít thách thức, khó khăn đối ngành nghề kế toán và công việc của kế toán viên tại Việt Nam.

2. Nội dung

2.1. Khái quát chung về kiểm toán và cách mạng công nghiệp 4.0

2.1.1. Khái quát chung về kế toán - kiểm toán

Để hiểu được kiểm toán, trước tiên chúng ta nên nói về kế toán, vì hai lĩnh vực này liên quan trực tiếp tới nhau.

Kế toán là công việc ghi chép, thu nhận, xử lý và cung cấp các thông tin về tình hình hoạt động tài chính của một tổ chức, một doanh nghiệp, một cơ quan nhà nước, một cơ sở kinh doanh tư nhân... Đây là một bộ phận đóng vai trò quan trọng trong lĩnh vực quản lý kinh tế. Từ quản lý ở phạm vi từng đơn vị, cơ quan, doanh nghiệp cho đến quản lý ở phạm vi toàn bộ nền kinh tế. Về cơ bản, kế toán sẽ cung cấp những thông tin về tài chính của một tổ chức thông qua các báo cáo tài chính.

Công việc của kiểm toán là kiểm tra, xác minh tính trung thực của các báo cáo tài chính, từ đó giúp cung cấp những thông tin chính xác nhất về tình hình tài chính của tổ chức. Nói theo cách khác, kiểm toán là quá trình thu thập và đánh giá bằng chứng liên quan đến những thông tin tài chính được kiểm tra (cung cấp bởi kế toán) nhằm xác định và báo cáo về mức độ phù hợp giữa thông tin đó với các chuẩn mực đã được thiết lập. (trang 29, Bộ môn kế toán – kiểm toán, Đại học Kinh tế thành phố HCM, 2017). Như vậy, kiểm toán hướng đến rất nhiều đối tượng, những người quan tâm tới tình hình tài chính của một tổ chức nào đó nhưng không có nghiệp vụ về tài chính, kế toán; đó là lí do họ cần đến những kiểm toán viên để tìm hiểu và đưa ra những đánh giá phù hợp giúp họ có những quyết định đúng đắn nhất.

2.1.2. Khái quát chung về cách mạng công nghiệp 4.0

a. Khái niệm

Theo Gartner (công ty nghiên cứu hàng đầu thế giới), CMCN 4.0 xuất phát từ khái niệm “Industrie 4.0” trong một báo cáo của chính phủ Đức năm 2013. “Industrie 4.0” kết nối các hệ thống nhúng và cơ sở sản xuất thông minh để tạo ra sự hội tụ kỹ thuật số giữa Công nghiệp, Kinh doanh, Chức năng và Quy trình bên trong.

Nếu định nghĩa từ Gartner còn khó hiểu thì định nghĩa sau từ Klaus Schwab – người sáng lập và chủ tịch điều hành Diễn đàn Kinh tế Thế Giới lại tương đối dễ hình dung:

“Cách mạng công nghiệp đầu tiên sử dụng năng lượng nước và hơi nước để cơ giới hóa sản xuất. Cuộc cách mạng lần 2 diễn ra nhờ ứng dụng điện năng để sản xuất hàng loạt. Cuộc cách mạng lần 3 sử dụng điện tử và công nghệ thông tin để tự động hóa sản xuất. Bây giờ, cuộc Cách mạng Công

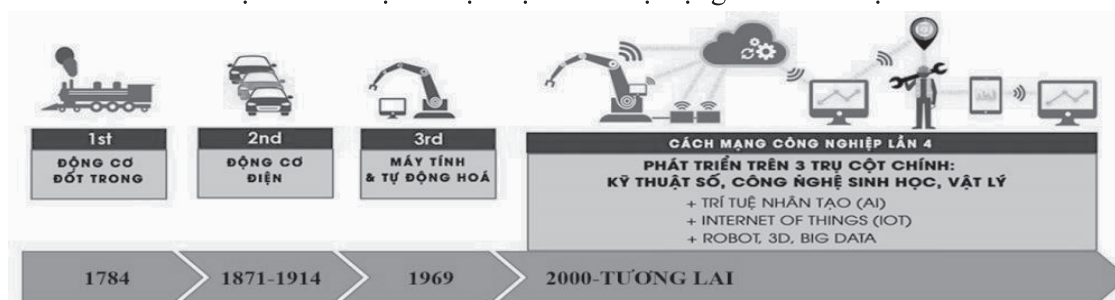
ngành Thứ tư đang nảy nở từ cuộc cách mạng lần ba, nó kết hợp các công nghệ lại với nhau, làm mờ ranh giới giữa vật lý, kỹ thuật số và sinh học”. Cũng theo ông, tốc độ đột phá của CMCN 4.0 hiện “không có tiền lệ lịch sử”. Khi so sánh với các cuộc cách mạng công nghiệp trước đây, 4.0 đang tiến triển theo một hàm số mũ chứ không phải là tốc độ tuyến tính. Hơn nữa, nó đang phá vỡ hầu hết ngành công nghiệp ở mọi quốc gia. Và chiều rộng và chiều sâu của những thay đổi này báo trước sự chuyển đổi của toàn bộ hệ thống sản xuất, quản lý và quản trị trên toàn thế giới.

b. Đặc điểm của công nghệ 4.0

CMCN 4.0 tạo điều kiện thuận lợi

cho việc tạo ra các nhà máy thông minh, sự phát triển của internet vạn vật giúp tạo ra bản sao ảo của thế giới vật lý, cho phép mọi người ở khắp nơi trên thế giới kết nối với nhau thông qua mạng internet dịch vụ qua các thiết bị di động ở mọi lúc, mọi nơi.

CMCN 4.0 thúc đẩy chuyển đổi kỹ thuật số của sản xuất thông qua việc tích hợp các hệ thống và quy trình khác nhau trước đây thông qua các hệ thống máy tính được kết nối với nhau qua chuỗi cung ứng và giá trị. CMCN 4.0 đang báo hiệu một sự thay đổi trong bối cảnh sản xuất truyền thống bao gồm ba xu hướng công nghệ thúc đẩy sự chuyển đổi này: kết nối, thông minh và tự động hóa linh hoạt.

Hình 1. Lịch sử phát triển các cuộc cách mạng công nghệ của nhân loại

Có thể mở ra kỷ nguyên mới của đầu tư, giúp quá trình sản xuất nhanh hơn, tốn ít sức người, năng suất và chất lượng cuộc sống của con người được tăng cao: Việc áp dụng sự tiến bộ của khoa học, kỹ thuật, máy móc vào trong cuộc sống, trong việc sản xuất giúp cho năng suất lao động được tăng cao từ đó cải thiện được cuộc sống của con người. Đối với các nhà đầu tư thì công nghệ 4.0 sẽ mở ra cơ hội thu được mức lợi nhuận khổng lồ tương tự như các cuộc cách

mạng trước đem lại.

Công nghệ 4.0 hoạt động dựa trên 6 nguyên tắc: khả năng tương tác, không gian ảo, phân quyền, thời gian thực, dịch vụ định hướng, mô hình hóa. Vì vậy, Kiểm toán 4.0 gắn với 6 nguyên tắc này trên cơ sở gia tăng tính sẵn có của dữ liệu, có khả năng giám sát, xác nhận dữ liệu liên tục và tự động hóa các thủ tục kiểm toán. Sẽ có nhiều ứng dụng mới và mô hình kiểm toán mới ra đời.

Kiểm toán 1.0	Kiểm toán 2.0	Kiểm toán 3.0	Kiểm toán 4.0
- Kiểm toán thủ công - Công cụ: Bút, máy tính tay	- Kiểm toán công nghệ thông tin - Công cụ: Excel, phần mềm	- Kiểm toán phân tích các dữ liệu lớn, đồ số - Công cụ: Các ứng dụng phân tích	- Kiểm toán tự động - Công cụ: cảm biến, hệ thống không gian mạng, (CPS), IOT, IOS...

2.1.3. Các tác động của cách mạng công nghiệp 4.0 đối với ngành kế toán, kiểm toán

a. Tác động vào quy trình kế toán - kiểm toán

CMCN 4.0 tác động mạnh mẽ vào quy trình kế toán, kiểm toán. Quy trình tự động và trí thông minh nhân tạo được tạo ra từ CMCN 4.0 cho phép kế toán - kiểm toán dễ dàng nhập liệu và tra cứu đơn giản hóa quy trình tính toán. Quá trình này thậm chí có thể xử lý được những vấn đề phức tạp mà không tốn nhiều thời gian. Trước đây, một kế toán dịch vụ chỉ có thể làm công việc kế toán cho khoảng 10 doanh nghiệp thì nay có thể làm dịch vụ cho cùng lúc vài chục đến cả trăm doanh nghiệp. Với ngành kiểm toán, hiện nay một công ty kiểm toán làm dịch vụ cho 10 doanh nghiệp tại cùng một thời điểm thì trong tương lai có thể kiểm toán đồng thời cho 100 doanh nghiệp hoặc nhiều hơn. Việc thay đổi về năng suất lao động giúp doanh nghiệp hay người làm dịch vụ kế toán, kiểm toán chỉ phải thuê ít lao động hơn mà vẫn tăng doanh số. Điều này đang làm cho hoạt động kế toán, kiểm toán ngày càng hiệu quả, minh bạch và chuyên nghiệp hơn.

b. Hỗ trợ công việc của kế toán - kiểm toán

Những thành tựu của CMCN 4.0 giúp cho công việc kế toán - kiểm toán trở nên dễ dàng, nhanh chóng, kịp thời và trở thành công cụ không thể thiếu trong quản lý doanh nghiệp.

Công nghệ 4.0 là công cụ hỗ trợ công việc trong kế toán - kiểm toán, hoạt động theo lập trình phần mềm kế toán, kiểm toán mà con người thiết lập ra. Dựa vào đó để đưa ra nhận định, phân tích trong từng trường hợp phát sinh xảy ra.

Sự phát triển của CMCN 4.0 cũng giúp cho phép kế toán, kiểm toán có thể thu

thập, tổng hợp được các thông tin bao gồm trong và ngoài doanh nghiệp mà không mất nhiều thời gian chi phí như trước đây.

c. Lưu trữ dữ liệu

Với hệ thống điện toán đám mây giúp thông tin được lưu trữ với khối lượng lớn một cách hệ thống và khoa học. Công nghệ này giúp khả năng xử lý số lượng dữ liệu đạt hiệu quả tốt nhất.

d. Mở rộng phạm vi công việc

Thành tựu của cuộc CMCN 4.0 với hệ thống mạng internet, dữ liệu số sẽ giúp công việc kế toán - kiểm toán không bị giới hạn bởi khoảng cách địa lý. Kế toán - kiểm toán Việt Nam có thể hoàn thành công việc ở bất kỳ đất nước nào trên thế giới và ngược lại.

e. Tiếp cận với công nghệ kế toán, kiểm toán quốc tế

Công nghiệp 4.0 với internet kết nối trên toàn thế giới đã mở ra nhiều cơ hội tốt cho ngành kế toán - kiểm toán. Tiếp cận được với những phần mềm kế toán hiện đại, tiện ích, chi phí phù hợp. Từ đó, sử dụng hiệu quả nguồn nhân lực, tiết kiệm chi phí, thời gian.

Bước vào thời đại công nghệ 4.0, việc đo lường hàng tồn kho có thể tự động theo dõi giá trị hàng mua. Hàng tồn kho được sản xuất cũng có thể đo lường ngay các thông tin theo thời gian thực về việc tiêu dùng năng lượng sản xuất hoặc chi phí nhân công. Cùng với đó, nhiều khoản chi phí sản xuất chung phân bổ trước kia cũng sẽ được theo dõi trực tiếp. Quá trình tự động dựa vào các phần mềm có thể giúp kế toán, kiểm toán viên giảm được công đoạn phải chứng kiến để kiểm kê và định giá hàng tồn kho. Cùng với đó, các nghiên cứu phát triển sản phẩm "siêu ứng dụng" để hỗ trợ kế toán, kiểm toán viên phân tích và bổ sung kiến thức cũng được dự báo sẽ phổ biến...

2.2. Thực trạng phát triển ngành kế toán - kiểm toán trong thời đại công nghiệp 4.0

Cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 với sức ảnh hưởng trên phạm vi toàn cầu đã có nhiều tác động đến ngành kế toán - kiểm toán Việt Nam. Những tác động mang đến cho ngành Kế toán - Kiểm toán rất nhiều cơ hội và thách thức.

2.2.1. Cơ hội

CMCN 4.0 mang lại nhiều cơ hội cho lĩnh vực kế toán, kiểm toán của Việt Nam thể hiện như sau:

Thứ nhất, cơ hội cho Việt Nam tiếp cận với công nghệ kế toán, kiểm toán quốc tế. Ảnh hưởng của CMCN 4.0, cụ thể là internet, internet vạn vật, lưu trữ dữ liệu quy mô lớn, điện toán đám mây, việc phát triển hệ thống trí tuệ nhân tạo, vạn vật kết nối trên toàn thế giới... sẽ mở ra cơ hội tốt cho lĩnh vực kế toán, kiểm toán tiếp cận những phần mềm kế toán tiện ích, chi phí phù hợp, giúp sử dụng hiệu quả nguồn lực, tiết kiệm thời gian, nhân lực, tiếp cận hệ thống kế toán, kiểm toán quốc tế. Thông qua việc sử dụng các trang thiết bị, chương trình, công nghệ số hiện đại, kế toán viên, kiểm toán viên có thể thu thập được các thông tin, dữ liệu mà trước đây rất khó khăn mới có thể thu thập được.

Thứ hai, cuộc CMCN 4.0 đặt ra yêu cầu cho các tổ chức, doanh nghiệp phải thích ứng với khoa học – kỹ thuật hiện đại. Chính điều này thúc đẩy cơ quan quản lý, các doanh nghiệp trong lĩnh vực kế toán, kiểm toán phải đầu tư và ứng dụng công nghệ mạnh mẽ. Nhờ CMCN 4.0 mà hệ thống công nghệ thông tin được ứng dụng sâu rộng vào hầu hết các hoạt động nghiệp vụ tài chính, trở thành mạch máu không thể thiếu trong quản lý điều hành ngân sách nhà nước; Quản lý thu - chi ngân sách nhà nước; Thanh toán điện tử và quản lý trái

phiếu chính phủ; Triển khai thuế điện tử, hải quan điện tử, cơ chế một cửa; Quản lý nợ công, giá, quản lý tài sản công... Điều đó giúp cho các kiểm toán viên có thể khai thác nguồn dữ liệu, thông tin một cách nhanh chóng và hiệu quả

Thứ ba, những tiến bộ từ cuộc CMCN 4.0 là động lực giúp các cá nhân, DN, tổ chức hoạt động trong lĩnh vực kế toán, kiểm toán trong nước phát triển, nắm bắt và thay đổi kịp thời để thích nghi với công nghệ mới, nâng cao năng suất lao động và chất lượng công việc. Bởi Cuộc CMCN 4.0 tác động đến nhận thức và hành động của mỗi cán bộ, nhân viên trong lĩnh vực kế toán, kiểm toán, khuyến khích các cá nhân nỗ lực học tập nâng cao trình độ khoa học công nghệ, ứng dụng những tiến bộ về kỹ thuật trong công tác chuyên môn.

Thứ tư, việc xây dựng được những trung tâm dữ liệu lớn giúp cho khoa học phân tích và quản lý dữ liệu trong lĩnh vực kế toán, kiểm toán ngày càng có nhiều thuận lợi. Việc thu thập, phân tích, xử lý dữ liệu lớn sẽ tạo ra những tri thức mới, hỗ trợ việc đưa ra quyết định nhanh chóng và hiệu quả, góp phần giảm được chi phí và tạo lợi thế cạnh tranh cho doanh nghiệp.

Thứ năm, kế toán, kiểm toán là một trong các lĩnh vực dẫn đầu về ứng dụng công nghệ thông tin. Quy trình kế toán đã và sẽ có sự thay đổi căn bản khi hầu hết các phần thực hành kế toán đều ứng dụng công nghệ thông tin, kể cả hoạt động ghi sổ, lập báo cáo tài chính. Công nghệ dữ liệu lớn cho phép xử lý nhanh và đơn giản các nghiệp vụ thuộc phần thực hành kế toán, cho phép truy cập nhanh vào các dữ liệu trong một thời gian ngắn.

Thứ sáu, CMCN 4.0 mang lại nhiều cơ hội việc làm trong lĩnh vực kế toán, kiểm toán. Thành tựu của CMCN 4.0 với hệ thống mạng không dây, dữ liệu số hóa sẽ

giúp công việc kế toán, kiểm toán không bị giới hạn bởi khoảng cách địa lý. Theo đó, kế toán viên, kiểm toán viên tại Việt Nam có thể thực hành công việc kế toán, kiểm toán ở bất cứ đất nước nào trên toàn thế giới. CMCN 4.0 không chỉ nâng cao chất lượng, dịch vụ mà còn mở rộng thị trường sang các nước.

Thứ bảy, CMCN 4.0 dựa trên nền tảng công nghệ số, tích hợp các công nghệ thông minh để tối ưu hóa quy trình sản xuất, quy trình kinh doanh, quy trình nghiệp vụ, phương thức sản xuất, trong đó có quy trình xử lý, cung cấp thông tin cho bộ phận kế toán và kiểm toán. Ngoài ra, CMCN 4.0 tạo điều kiện cho việc khai thác dữ liệu và nâng cao độ tin cậy của việc lập báo cáo thông qua các hệ thống tự động kiểm toán, kế toán theo nhu cầu. Dự báo trong 3 đến 10 năm tới, các phần mềm và hệ thống thông minh sẽ thay thế công việc thủ công, tự động hóa các quy trình phức tạp và đa diện, hỗ trợ các xu hướng dịch vụ thuê ngoài và tái sử dụng nội bộ một số dịch vụ khác.

2.2.2. Khó khăn, thách thức đối với ngành nghề kế toán, kiểm toán

Cách mạng công nghệ 4.0 diễn ra sẽ tác động đến mọi lĩnh vực trong đời sống kinh tế - xã hội, trong đó lĩnh vực kế toán, kiểm toán không là ngoại lệ. Những tác động này mang tính tích cực trong dài hạn, song cũng tạo ra nhiều thách thức cần điều chỉnh trong ngắn hạn và trung hạn.

Thứ nhất, sự vướng mắc trong áp dụng chuẩn mực kế toán, kiểm toán quốc tế

Trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế, tự do thương mại và cạnh tranh bình đẳng, thông tin tài chính đòi hỏi phải minh bạch, tin cậy và được trình bày theo chuẩn mực quốc tế. Hơn nữa, trong giai đoạn khởi phát, với việc tạo ra cấu trúc mới của nền kinh tế dựa trên ứng dụng công

nghệ cao, mạng lưới internet, trí tuệ nhân tạo, robot thông minh, công nghệ blockchain, điện toán đám mây, kỹ thuật số... cuộc CMCN 4.0 đã tác động nhất định đến chu trình và phương pháp kế toán, kiểm toán.

Chuẩn mực Kế toán Việt Nam - VAS (gồm 26 chuẩn mực) mặc dù đã được xây dựng theo các chuẩn mực kế toán quốc tế - IAS và phù hợp với đặc điểm nền kinh tế cũng như tình hình doanh nghiệp Việt Nam, tuy nhiên, giữa VAS và IAS/IFRS (chuẩn mực báo cáo tài chính quốc tế) hiện nay vẫn còn một khoảng cách đáng kể, ảnh hưởng không nhỏ đến quá trình hội nhập của kế toán, kiểm toán Việt Nam. Sự khác biệt lớn nhất giữa 2 hệ thống này được biểu hiện cụ thể ở nhiều khoản mục trên báo cáo tài chính lập theo IFRS được đánh giá theo giá trị hợp lý hoặc giá trị có thể thu, nhưng lập theo VAS lại ghi là theo giá gốc. Điều này làm cho giá trị tài sản và nợ phải trả của doanh nghiệp chưa phản ánh đúng như diễn biến thực tế của thị trường...

Ủy ban Chuẩn mực kế toán quốc tế thống kê, hiện nay, có 116/140 quốc gia được khảo sát đã yêu cầu các công ty niêm yết áp dụng IFRS, số còn lại cũng đã cho phép áp dụng IFRS. Các tổ chức có tác động quan trọng đến nền kinh tế thế giới như: G20, Ngân hàng Thế giới, Quỹ Tiền tệ quốc tế, Hội đồng Ổn định Tài chính quốc tế và Tổ chức Quốc tế các Ủy ban Chứng khoán đã ủng hộ và hỗ trợ việc áp dụng IFRS trên toàn cầu. Trong khi đó, Việt Nam vẫn là 1 trong 10 nước đứng bên ngoài cam kết này. Do vậy, về lâu dài, cần thống nhất VAS và IFRS, nếu muốn “nói chung một ngôn ngữ kế toán với thế giới”, thúc đẩy môi trường kinh doanh, tạo dựng niềm tin cho nhà đầu tư...

Thứ hai, sự thiếu hụt nguồn lao

động chất lượng cao trong lĩnh vực kế toán, kiểm toán

Việc ứng dụng công nghệ số đã và đang làm thay đổi cách thức thực hành nghiệp vụ tài chính, kế toán, kiểm toán, cũng như đặt ra những đòi hỏi những người làm trong lĩnh vực này phải thay đổi và thích ứng. Theo báo cáo “Tương lai của các chuyên gia tài chính, ACCA đã chỉ ra 7 chỉ số thành công cần thiết cho mỗi nhân lực tài chính, kế toán bao gồm:

- Các năng lực chuyên môn và đạo đức (TEQ)
- Kinh nghiệm (XQ)
- Trí thông minh (IQ)
- Tính sáng tạo (CQ)
- Kỹ thuật số (DQ)
- Trí tuệ cảm xúc (EQ)
- Tầm nhìn (VQ)

Thực tế, nhân sự đáp ứng các yêu cầu này còn rất thiếu tại Việt Nam tính đến năm 2028 Việt Nam mới chiếm 2% trong tổng kế toán viên toàn khu vực ASEAN. Như vậy thực tế cho thấy Việt Nam không chỉ thâm hụt về số lượng mà cả về chất lượng đội ngũ người làm kế toán - kiểm toán.

Thứ ba, kỹ năng mềm của kế toán - kiểm toán còn yếu

Theo khảo sát của tổ chức tuyển dụng NAVIGOS SEARCH cho thấy, nhu cầu làm việc nhóm, khả năng giao tiếp quốc tế, ... ngày càng được chú trọng. Tuy nhiên theo nghiên cứu của viện Khoa học, Lao động Xã hội được đánh giá cao về tính nhanh nhẹn, sáng tạo của người lao động Việt Nam có thể đáp ứng được nhu cầu. Nhưng lại thiếu và yếu kỹ năng mềm.

Thứ tư, cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin, bảo mật còn hạn chế

Tại Việt Nam, công tác kế toán, kiểm toán hiện nay chủ yếu được thực hiện

trên hồ sơ, giấy tờ. Trong khi CMCN 4.0 lại chuyển hóa toàn bộ các dữ liệu đó thành thông tin điện tử, vừa đa dạng, vừa khó nắm bắt. Do vậy, về lâu dài, nếu kế toán viên, kiểm toán viên không am hiểu về công nghệ, sẽ khó khăn trong thực hiện các công việc chuyên môn. Khảo sát thực tế cho thấy, kiến thức, sự hiểu biết, trình độ ứng dụng công nghệ thông tin của các kế toán viên, kiểm toán viên hiện nay vẫn còn nhiều hạn chế, chưa đồng đều; Công tác đào tạo cũng chỉ mới dừng lại ở việc truyền thụ kiến thức nền, chưa chuyên sâu, đa ngành, nhất là đối với những kiến thức mang tính đặc thù công nghệ, bảo mật và trí tuệ nhân tạo...

Thứ năm, thách thức về chi phí đào tạo nhân lực, chuyển đổi số của doanh nghiệp

Doanh nghiệp phải bỏ ra chi phí ban đầu rất lớn để đào tạo lại nhân viên, thay đổi hệ thống thông tin và phần mềm kế toán cho phù hợp. Cần phải có sự đồng bộ của chính phủ, các cơ quan ban ngành, nhằm điều chỉnh môi trường kinh tế, pháp luật đáp ứng hội nhập kinh tế quốc tế, các cơ sở đào tạo xây dựng chương trình đào tạo một cách có hệ thống.

2.3. Một số giải pháp đề xuất nhằm thúc đẩy sự phát triển ngành nghề kế toán, kiểm toán.

Đối với cơ quan quản lý Nhà nước

Thứ nhất, tập trung kiện toàn hành lang pháp lý

Cần ban hành chuẩn mực VAS/VFRS theo hướng cập nhật và tiệm cận chuẩn mực quốc tế. Đến năm 2025, áp dụng IFRS theo 3 cấp độ: Các công ty có lợi ích công chúng thực hiện IFRS nguyên mẫu; các công ty khác áp dụng VAS/VFRS; doanh nghiệp nhỏ và vừa thực hiện chế độ kế toán dành cho doanh nghiệp nhỏ và vừa. Việc áp dụng hoàn toàn IFRS

sẽ giúp kế toán, kiểm toán Việt Nam mở ra một thời kỳ mới làm thay đổi cách thức ghi nhận, đo lường và trình bày các yếu tố của báo cáo tài chính.

Thứ hai, cần đầu tư phát triển cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin

Cần đầu tư, phát triển cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin một cách đồng bộ, kịp thời, đáp ứng xu thế phát triển của hệ thống số toàn cầu. Trong đó, chú trọng xây dựng hệ thống an ninh mạng, đảm bảo bảo mật cao thông tin dữ liệu kế toán, kiểm toán. Ngoài ra, cần nghiên cứu và vận dụng một cách hiệu quả, phù hợp các phương pháp kiểm toán, kể cả phương pháp cơ bản và phương pháp kỹ thuật, nhất là các phương pháp thu thập, đánh giá bằng chứng kiểm toán, các phương pháp phân tích kỹ thuật trong bối cảnh nghề kế toán sử dụng chứng từ điện tử, công nghệ blockchain, điện toán đám mây...

Thứ ba, chính sách hỗ trợ các doanh nghiệp

Cần ban hành các quy định cụ thể để hỗ trợ doanh nghiệp trong các chính sách đào tạo nguồn nhân lực kế toán, kiểm toán cũng như xây dựng các hướng dẫn về định hướng và khuyến khích chuyển dịch lao động trong cộng đồng Kinh tế ASEAN.

Thứ tư, đẩy mạnh hợp tác quốc tế

Tiếp tục đẩy mạnh hợp tác quốc tế, không ngừng phát triển các thị trường dịch vụ kế toán, kiểm toán lành mạnh, bền vững, phát triển các hoạt động dịch vụ kế toán, kiểm toán theo xu hướng phát triển của các nước trong khu vực và quốc tế, tạo dựng và mở rộng giao lưu nghề nghiệp.

Đối với các tổ chức, doanh nghiệp cung cấp dịch vụ kế toán, kiểm toán

Cần áp dụng đúng chính sách, chế độ quy định của Nhà nước. Đồng thời, đầu tư phát triển đội ngũ nhân viên lành nghề, có hiểu biết sâu về chuyên môn và có khả

năng hội nhập; tăng cường công tác đào tạo phát triển các kỹ năng mềm hiệu quả, hoạt động nhóm tích cực và sử dụng thành thạo công nghệ số theo nhu cầu thị trường.

Đối với các cơ sở đào tạo

Cần thay đổi trong quan điểm đào tạo, đào tạo không xuất phát từ những gì mình có, mà phải xuất phát từ đòi hỏi của thực tiễn, yêu cầu của thời đại công nghệ số. Chú trọng chương trình đào tạo chuyên ngành kế toán, kiểm toán phù hợp với xu thế phát triển của thế giới. Chương trình đào tạo được xây dựng phải đảm bảo yêu cầu hội nhập và giao thoa về chất lượng với chương trình của các nước tiên tiến trong khu vực và trên thế giới. Ngoài giảng dạy kiến thức chuyên môn, tổ chức đào tạo cần tập trung đào tạo các kỹ năng cần thiết như: Kỹ năng giao tiếp hiệu quả, làm việc ở nhiều nhóm khác nhau; kỹ năng tư duy phân biện và giải quyết vấn đề trên cơ sở tôn trọng đạo đức nghề nghiệp.

Cần thiết lập mối quan hệ giữa các cơ sở đào tạo với các doanh nghiệp trong và ngoài nước. Việc làm này giúp cho hoạt động đào tạo và nghiên cứu được gắn kết, giải quyết những vấn đề của thực tiễn, đáp ứng tốt cho yêu cầu của doanh nghiệp.

Đối với kế toán và kiểm toán viên

Trong cuộc CMCN 4.0, mỗi cá nhân hoạt động trong lĩnh vực ngành nghề cần ý thức được tầm quan trọng của công nghệ để ứng dụng cho phù hợp xu thế, tiết kiệm thời gian, nguồn lực và gia tăng hiệu quả công việc.

3. Kết luận

Tóm lại, dưới sự tác động mạnh mẽ của CMCN 4.0, đòi hỏi nhân lực ngành kế toán – kiểm toán phải có trình độ chuyên môn cao, kỹ năng tốt và thích ứng với sự thay đổi của công nghệ và toàn cầu hóa. Do vậy, sự hỗ trợ của các Hiệp hội nghề nghiệp, các doanh nghiệp cũng như chính

sách quản lý phù hợp của Nhà nước sẽ góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực ngành kế toán – kiểm toán của Việt Nam cũng như nâng cao tính cạnh tranh bền

vững lâu dài nhân lực ngành kế toán – kiểm toán Việt Nam trong cuộc CMCN 4.0 hiện nay và tương lai về sau□

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Tài chính, Hiệp hội Kế toán công chứng Anh quốc (2016), *Xu hướng toàn cầu của ngành kế toán, kiểm toán và tài chính và Chiến lược của Việt Nam đến 2020*, Tài liệu hội thảo Hội thảo quốc tế (6/2016);
- Chính phủ (2013), Quyết định số 480/QĐ-TTg phê duyệt Chiến lược Kế toán, kiểm toán đến năm 2020, tầm nhìn 2030;
- Hội thảo “*Xu hướng toàn cầu của ngành kế toán, kiểm toán và tài chính & Chiến lược của Việt Nam đến 2020*”, ACCA, 20/6/2016;
- Hội thảo “*Cách mạng công nghệ 4.0 – Thời cơ và thách thức đối với kế toán kiểm toán*”, ACCA, 06/7/2018;
- Nguyễn Ly (2017), *Cách mạng công nghiệp 4.0: Kiểm toán Nhà nước cần sẵn sàng trước những cơ hội và thách thức*, Báo Kiểm toán;
- Phạm Thị Thu Oanh (2018), *Kế toán, kiểm toán Việt Nam trong cuộc CMCN 4.0*, Tạp chí Tài chính;
- Phổ Hiến (2018), *Mở cửa thị trường dịch vụ kế toán và kiểm toán: Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực là ưu tiên hàng đầu*, Báo Kiểm toán, số Xuân Mậu Tuất năm 2018;
- The Association of Chartered Certified Accountants (11/2017), *Professional accountant – the future (Generation next): Managing talent in small and medium sized practices*;
- The Association of Chartered Certified Accountants (8/2017), *Professional accountant – the future (Generation next): Ethics and trust in a digital age*.